

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I Podstawowy wymiar zdrowia w pielęgniarstwie skoncentrowanym na zdrowiu

1	Konceptualizacja pielęgniarstwa skoncentrowanego na zdrowiu - <i>Edyta Krzych-Fałta, Artur Andrzej Kanteluk, Łukasz Dudziński</i>	3
2	Filozofia zdrowia - <i>Ryszard Polak, Łukasz Czyżewski</i>	11
2.1	Koncepcje zdrowia ludzkiego w ujęciu filozoficznym - krótka charakterystyka	11
2.2	Relacyjny wymiar opieki klinicznej	15
2.3	Podsumowanie	21
3	Zdrowie w wymiarze globalnym, lokalnym i jednostki - <i>Dominik Olejniczak</i>	23
3.1	Wprowadzenie	23
3.2	Zdrowie w wymiarze globalnym	24
3.3	Zdrowie w wymiarze lokalnym	27
3.4	Zdrowie jednostki	30
3.5	Podsumowanie	35
4	Prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej - <i>Anna Augustynowicz, Janusz Opolski</i>	37
4.1	Wprowadzenie	37
4.2	Profilaktyczna opieka zdrowotna - definicja pojęć	41
4.3	Programy zdrowotne i programy polityki zdrowotnej jako instrumenty finansowania profilaktycznej opieki zdrowotnej	46
4.4	Szczepienia ochronne jako narzędzie profilaktyki	47
4.5	Profilaktyczna opieka zdrowotna nad pracującymi	49
4.6	Zakończenie	50
5	Polityka zdrowotna w wymiarze systemowym - <i>Grzegorz Juszczyk</i>	53
5.1	Definiowanie polityki zdrowotnej	53
5.2	Proces podejmowania decyzji w polityce zdrowotnej	54
5.3	Możliwości wpływu na politykę zdrowotną przez osoby wykonujące zawód pielęgniarstwa	56

5.4	Rzecznictwo w systemie ochrony zdrowia	_____	^
5.5	Programy zdrowotne realizowane w Polsce		
5.6	Dobre praktyki polityki zdrowotnej w wybranych krajach	_____	63
6			Eleme
	ntny farmakoeconomiki w pielęgniarstwie - <i>Anna Staniszevska</i>	_____	73
6.1	Wprowadzenie	-----	73
6.2	Etapy analizy farmakoeconomicznej	---	74
6.3	Rodzaje analiz ekonomicznych	---	76
6.3.1	Rodzaje kosztów w ochronie zdrowia	---	73
6.4	Rodzaje efektów leczenia	---	80
6.5	Podsumowanie	---	83
7	Zarządzanie zdrowiem - <i>Sylwia Krzemińska, Marta Polanowska</i>	---	85
7.1	Wprowadzenie	---	85
7.2	Zarządzanie zdrowiem w pielęgniarstwie	---	88
7.3	Podsumowanie	---	92
8	Bezpieczeństwo zdrowotne - <i>Beata Guzak</i>	---	95
8.1	Wprowadzenie	---	95
8.2	Bezpieczeństwo zdrowotne w systemie ochrony zdrowia	---	96
8.2.1	Realizacja zadań z zakresu bezpieczeństwa zdrowotnego w Polsce		99
8.2.2	Kultura bezpieczeństwa pracy a bezpieczeństwo zdrowotne	---	100
8.2.3	Wpływ środowiska pracy i stylu życia na bezpieczeństwo zdrowotne		103
8.2.4	Podsumowanie	---	105
8.3	Bezpieczeństwo zdrowotne personelu medycznego	---	105
8.3.1	Praca zmianowa	---	106
8.3.2	Stresory w miejscu pracy	---	106
8.3.3	Wypalenie zawodowe	---	107
8.3.4	Bezpieczeństwo zdrowotne z perspektywy pielęgniarstwa	---	108
8.3.5	Podsumowanie	---	111
9			Mapowanie
	potrzeb zdrowotnych - <i>Artur Białoszewski</i>	---	113
9.1	Definicja mapowania potrzeb zdrowotnych, cele i znaczenie	---	113
9.2	Podstawy prawne, mapy krajowe i regionalne, wpływ na planowanie		114
9.3	Rola pielęgniarki w rozpoznawaniu potrzeb zdrowotnych i wykorzystaniu map w praktyce		j
9.4	Dobre praktyki w mapowaniu potrzeb zdrowotnych	ZZZ	118
9.5	Metodologia mapowania potrzeb zdrowotnych -		

etapy i narzędzia [1, 3, 8]	_____	120
9.6 Wyzwania i ograniczenia we wdrażaniu mapowania potrzeb zdrowotnych w Polsce - perspektywa pielęgniarska	-----	124

CZĘŚĆ II Uwarunkowania zdrowia jako podstawa do działań profilaktycznych w pielęgniarstwie

10 Psychologiczne uwarunkowania zdrowia - <i>Dorota Włodarczyk</i>	-----	
	131	
10.1 Wprowadzenie	_____	131
10.2 Stresory i radzenie sobie ze stresem	_____	132
10.2.1 Ekspozycja na sytuacje stresowe	-----	132
10.2.2 Stres psychologiczny - istota, mechanizmy, bezpośrednie konsekwencje	-----	133
10.2.3 Radzenie sobie jako czynnik modulujący relację stres-zdrowie	-----	135
10.2.4 Zróżnicowanie strategii radzenia sobie ze stresem	-----	137
10.3 Wsparcie społeczne	-----	139
10.3.1 Zdrowotne efekty relacji społecznych i wsparcia	-----	139
10.3.2 Rodzaje i efekty wsparcia społecznego	-----	140
10.4 Czynniki osobowościowe a zdrowie	-----	142
10.4.1 Model osobowości OCEAN	-----	142
10.4.2 Osobowościowe czynniki ryzyka chorób somatycznych	-----	143
10.4.3 Osobowościowe czynniki promujące zdrowie	-----	144
10.5 Czynniki sprzyjające zmianie zachowań związanych ze zdrowiem	-----	147
10.5.1 Aktywności ukierunkowane na zdrowie, lokalizacja kontroli zdrowia i autodeterminacja	-----	147
10.5.2 Wybrane modele zachowań zdrowotnych	-----	149
10.6 Podsumowanie	-----	154
11 Dobrostan psychiczny - <i>Agnieszka Brońska</i>	-----	
	157	
11.1 Wprowadzenie	-----	157
11.2 Biologiczne determinanty dobrostanu psychicznego	-----	158
11.3 Psychologiczne determinanty dobrostanu psychicznego	-----	159
11.4 Społeczne determinanty dobrostanu psychicznego	-----	160
11.5 Środowiskowe determinanty dobrostanu psychicznego	-----	161
11.6 Interwencje i strategie poprawy dobrostanu psychicznego	-----	163
12 Styl życia - <i>Anna Kostka, Adriana Borodicz</i>	-----	
	165	
12.1	Wprowadzenie	-----165

12.2 Rola pielęgniarki jako promotora zdrowia	_____	
12.3 Rola pielęgniarki w ocenie stylu życia i propagowaniu zdrowego stylu życia w nowoczesnych formach przekazu	_____ ■	172
13 Aktywność fizyczna - <i>Anna Kłak</i>	— _____	17
13.1 Wprowadzenie	_____	177
13.2 Znaczenie aktywności fizycznej	_____	178
13.3 Wpływ wysiłku fizycznego na stan zdrowia	_____	178g
13.4 Formy aktywności fizycznej	_____	181
13.5 Wytyczne WHO dotyczące aktywności fizycznej	_____	183
13.5.1 Dzieci i młodzież (w wieku 5-17 lat)	_____	184
13.5.2 Dorośli (w wieku 18-64 lata)	_____	135
13.5.3 Osoby starsze (powyżej 64 lat)	_____	137
13.5.4 Kobiety w ciąży i połogu	_____	iss
13.5.5 Dorośli, w tym osoby starsze, z chorobami przewlekłymi (w wieku 18 lat i powyżej)	_____	190
13.5.6 Dzieci i młodzież z niepełnosprawnością (w wieku 5-17 lat)	_____	192
13.5.7 Dorośli z niepełnosprawnością (w wieku 18 lat i powyżej)	_____	193
13.6	Podsumowanie	_____ 195
14 Żywność jako determinanta zdrowia i element prewencji chorób przewlekłych - <i>Beata Sińska</i>	_____	199
14.1 Wprowadzenie	_____	199
14.2 Żywność jako czynnik modyfikowalny w prewencji chorób	_____	200
14.3 Charakterystyka prozdrowotnych wzorców żywieniowych	_____	201
14.3.1 Dieta śródziemnomorska	_____	202
14.3.2 Dieta DASH	_____	204
14.3.3 Dieta roślinna	_____	205
14.3.4 Dieta niskowęglowodanowa	_____	207
14.3.5 Podsumowanie prezentowanych diet	_____	209
14.4 Bariery w dostępie do zdrowej żywności jako czynnik społeczny	_____	210
14.5 Strategie interwencyjne i rekomendacje	_____	213
14.6 Podsumowanie	_____	216
15	Zdrowie seksualne -	
<i>Monika Przestrzelska</i>	_____	219
15.1 Wprowadzenie	_____	219
15.2 Etapy dojrzewania	_____	219
15.3 Zaburzenia seksualne	_____	219

I 15.4 Edukacja seksualna	_____	233
16 Higiena cyfrowa: niezbędny element prozdrowotnego stylu życia - <i>Magdalena Woynarowska</i>	_____	237
16.1 Wprowadzenie	_____	237
16.2 Powszechny dostęp do urządzeń ekranowych i internetu oraz czas ich używania przez dorosłych, młodzież i dzieci	_____	237
16.3 Urządzenia ekranowe i internet - zastosowanie	_____	239
16.4 Urządzenia ekranowe i internet - zagrożenia	_____	240
16.5 Czym jest higiena cyfrowa i jakie jest jej znaczenie?	_____	242
16.6 Higiena cyfrowa dorosłych i młodzieży w Polsce	_____	243
16.7 Potrzeba edukacji w zakresie higieny cyfrowej	_____	245
16.8 Co pielęgniarki i pielęgniarze mogą zrobić dla siebie i innych w zakresie higieny cyfrowej?	_____	245
17 Środowiskowe uwarunkowania zdrowia - <i>Barbara Piekarska</i>	_____	247
17.1 Determinanty zdrowia	_____	247
17.1.1 Czynniki środowiskowe	_____	247
17.1.2 Środowiskowe czynniki ryzyka zdrowotnego	_____	248
18 Genetyka - <i>Oksana Wojas</i>	_____	261
18.1 Wprowadzenie	_____	261
18.2 Rys historyczny	_____	261
18.3 Podstawowe pojęcia w genetyce	_____	263
18.4 Choroby uwarunkowane genetycznie	_____	264
18.5 Genetyka chorób kompleksowych	_____	264
18.5.1 Wady wrodzone	_____	264
18.5.2 Choroba niedokrwienności serca	_____	266
18.5.3 Udar mózgu	_____	266
18.5.4 Nowotwory złośliwe	_____	267
18.5.5 Cukrzyca typu I	_____	268
18.5.6 Cukrzyca typu II	_____	268
18.5.7 Alkoholizm	_____	269
18.5.8 Astma atopowa	_____	269
19 Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania zdrowia - <i>Robert Słoniewski</i>	_____	273
19.1 Wprowadzenie	_____	273
19.2 Wykształcenie	_____	274
19.3 Dochód/oszczędności	_____	274
19.4 Zatrudnienie, bezrobocie, warunki pracy	_____	275
19.5 Warunki mieszkaniowe	_____	277
19.6 Poczucie bezpieczeństwa	_____	277

20	Opieka zdrowotna - <i>Tomasz Tatara</i>	
20.1	Wprowadzenie	279
20.2	System opieki zdrowotnej - definicje, zakres działań	279
20.3	System opieki zdrowotnej - funkcjonalność	p7Q
20.4	Efektywność funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej	^
20.5	Dostępność opieki zdrowotnej	
20.6	Kompleksowość (globalność) opieki zdrowotnej	„oir -----^85
20.7	Ciągłość opieki zdrowotnej	----- c o5
20.8	Produktywność opieki zdrowotnej	----- 285
20.9	Skuteczność i jakość opieki zdrowotnej	----- 286
20.10	Akceptacja i satysfakcja personelu medycznego i pacjentów	----- 286
20.11	Dynamika systemu i zdolność do adaptacji	----- 286
20.12	Podstawowy model strukturalny opieki zdrowotnej	----- 287
20.13	Tradycyjne modele systemów opieki zdrowotnej	----- 288

Część III Pielęgniarstwo skoncentrowane na zdrowiu

21	Systemowe rozwiązania na potrzeby działań w obszarze pielęgniarstwa skoncentrowanego na zdrowiu - <i>Mariola Łodzińska</i>	293
21.1	Wprowadzenie	293
21.2	Aktualny stan systemu ochrony zdrowia a pielęgniarstwo skoncentrowane na zdrowiu	294
21.3	Wyzwania i potrzeby w obrębie pielęgniarstwa skoncentrowanego na zdrowiu	299
21.4	Systemowe rozwiązania wspierające pielęgniarstwo skoncentrowane na zdrowiu	301
21.4.1	Edukacja oraz kształcenie pielęgniarek i położnych w zakresie promocji zdrowia	302
21.4.2	Polityka zdrowotna i finansowanie działań profilaktycznych	302
21.4.3	Wykorzystanie technologii cyfrowych w pielęgniarstwie skoncentrowanym na zdrowiu	303
21.4.4	Współpraca interprofesjonalna i partnerstwa lokalne	304
21.4.5	Standaryzacja i monitorowanie jakości działań profilaktycznych	305

	21.4.6 Wdrożenie zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej (APN)	
	21.5	
22	Modele wdrażanych działań na rzecz pielęgniarstwa skoncentrowanego na zdrowiu - <i>Karolina Prasek</i>	309
22.1	Wprowadzenie	309
22.2	Modele pielęgniarstwa skoncentrowanego na zdrowiu	310
22.2.1	Modele teoretyczne odpowiadające podejściom Tannahilla	311
22.3	Podsumowanie	328
23	Holistyczny kontekst pielęgniarstwa niezabiegowego: poczucie koherencji, wsparcie społeczne i rola edukacji - <i>Izabela Fornal</i>	331
23.1	Wprowadzenie - pielęgniarstwo niezabiegowe i zdrowie jako zasób	331
23.2	Filary pielęgniarstwa niezabiegowego	333
23.3	Znaczenie zdrowia psychicznego i odporności psychicznej w pielęgniarstwie niezabiegowym	334
23.4	Przykłady dobrych praktyk w pielęgniarstwie niezabiegowym	335
24	Pielęgniarstwo zabiegowe - prewencja i skuteczność interwencji - <i>Artur Andrzej Kanteluk</i>	339
24.1	Wprowadzenie	339
24.2	Pielęgniarstwo prewencyjne	339
24.3	Pielęgniarstwo interwencyjne	340
24.4	Zintegrowane podejście w pielęgniarstwie zabiegowym	341
25	Podstawowa opieka zdrowotna i jej zadania w realizacji działań na rzecz wspierania zdrowia - <i>Mariola Pietrzak, Edyta Kędra</i>	343
25.1	Wprowadzenie	343
25.2	Zakres świadczeń zdrowotnych realizowanych przez pielęgniarkę POZ	345
25.2.1	Świadczenia zdrowotne realizowane przez pielęgniarkę POZ w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób	346
25.2.2	Program profilaktyki chorób układu krążenia (ChUK)	347
25.2.3	Program profilaktyki gruźlicy	348
25.2.4	Program „Moje Zdrowie” - bilans zdrowia osoby dorosłej	349
25.2.5	Testy przesiewowe populacji wieku rozwojowego i wizyty patronażowe	350
25.2.5	Opieka koordynowana	351

-----	305
Podsumowanie	
-----	307

Część IV Podstawowe narzędzia w kształtowaniu pielęgniarstwa
skoncentrowanego na zdrowiu

26	Nowoczesne technologie na rzecz zdrowia - <i>Lucyna Kwiećkowska</i>	
26.1	Wprowadzenie	357
26.2	Technologie cyfrowe wykorzystywane w monitorowaniu zdrowia	357
26.2.1	Urządzenia noszone	358
26.2.2	Aplikacje mobilne	358
26.3	Teleopieka i telemedycyna	359
26.4	Wyzwania i przyszłość nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia, w tym w pielęgniarstwie	360
		360
27	Narzędzia klinimetryczne do oceny stanu zdrowia - <i>Lucyna Kwiećkowska</i>	363
27.1	Wprowadzenie	363
27.2	Zasady doboru i zastosowania narzędzi	364
27.3	Wdrożenie narzędzi klinimetrycznych w codziennej praktyce klinicznej	365
28	Komunikacja medyczna - <i>Aneta Duda-Zalewska, Paulina Mularczyk-Tomczewska</i>	367
28.1	Wprowadzenie	367
28.2	Teoretyczne podstawy komunikowania się	367
28.2.1	Pojęcie komunikowania	367
28.2.2	Funkcje komunikowania się	368
28.2.3	Model procesu komunikacji	369
28.3	Formy komunikacji medycznej	369
28.3.1	Komunikacja werbalna	367
28.3.2	Komunikacja niewerbalna	370
28.4	Relacje w komunikacji medycznej	372
28.4.1	Znaczenie relacji lekarz-pacjent	372
28.4.2	Modele relacji terapeutycznych	373
28.4.3	Komunikacja w zespole medycznym	374
28.5	Komunikacja medyczna w telekonsultacjach	375
28.6	Komunikacja zdrowotna	376
28.7	Kształcenie kompetencji komunikacyjnych	377
28.8	Podsumowanie	

Skorowidz

